

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΔΙΚΑΣΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ**

**Αριθμός Γνωμοδότησης 178/2021
(Ατομική)**

Αριθμός Ερωτήματος: Το με αριθμό πρωτ. 1390/26.11.2021 έγγραφο του Πρύτανη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Ερώτημα: Ερωτάται εάν είναι δυνατή κατά νόμο η επανένταξη στα μητρώα των φοιτητών του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών της Σχολής Οικονομικών και Περιφερειακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, μετά την διαγραφή του από τη Σχολή Μονίμων Υπαξιωματικών Ναυτικού, ενδιαφερόμενου, τέως φοιτητή του Τμήματος αυτού, από το οποίο διεγράφη, προκειμένου να εγγραφεί στη Σχολή Μονίμων Υπαξιωματικών Ναυτικού.

Ιστορικό

Στο παραπάνω έγγραφο της υπηρεσίας και στα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν, εκτίθεται το ακόλουθο πραγματικό:

1. Με το ανωτέρω έγγραφο του ερωτήματος, το οποίο υποβλήθηκε σε συνέχεια του αριθμ. πρωτ. 267/25.11.2021 εγγράφου της Προέδρου του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών της Σχολής Οικονομικών και Περιφερειακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, διατυπώνονται νομικοί προβληματισμοί ως προς τη δυνατότητα επανένταξης στα μητρώα φοιτητών του εν λόγω Τμήματος, ως προπτυχιακού φοιτητή, του Δ.Κ., ο οποίος εισήχθη στο Τμήμα αυτό κατά το ακαδημαϊκό έτος 2021-2022 και, κατόπιν της από 15.10.2021 αίτησής του, διεγράφη απ' αυτό, με το

707/18.10.2021 αποφοιτήριο (που υπογράφεται από την Προϊσταμένη Γραμματείας του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών με εντολή του Πρύτανη του Πανεπιστημίου), προκειμένου να εγγραφεί στη Σχολή Μονίμων Υπαξιωματικών Ναυτικού, από την οποία έχει ήδη διαγραφεί, μετά από σχετική αίτησή του, από την 01.11.2021.

Το έγγραφο του ερωτήματος συνοδεύεται από : ι. την 15.10.2021 αίτηση - υπεύθυνη δήλωση του ν. 1699/1986 με αίτημα τη διαγραφή του Δ.Κ. από το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών και αποστολής σχετικής βεβαίωσης διαγραφής του, ιι. το 707/2021 αποφοιτήριο, ιιι. το από 18.10.2021 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, με το οποίο απεστάλη σ' αυτόν το ως άνω αποφοιτήριο, ιν. την από 26.10.2021 αίτησή του (αριθμ. πρωτ. εισερχ.εγγράφου 195/02.11.2021), με την οποία, επικαλούμενος ότι η απόφαση διαγραφής του έλαβε χώρα σε μία στιγμή αδυναμίας του (λόγω οικονομικού) που ξεπεράστηκε με την συνδρομή της οικογένειάς του και του οικείου περιβάλλοντός του, αιτήθηκε την επανένταξή του στα μητρώα φοιτητών του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών για το ακαδημ. έτος 2021 - 2022, ν. το από 08.11.2021 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, με το οποίο ενημερώθηκε ότι δεν είναι δυνατή η ανάκληση της διαγραφής του και νι. την από 23.11.2011 αίτηση θεραπείας (με αριθμ. πρωτ. εισερχ. εγγράφου 264/23.11.2021), με την οποία ο Δ.Κ. ζητά την αποδοχή της δήλωσής του για ανάκληση της διαγραφής του από το Τμήμα, άλλως την ανάκληση του εκδοθέντος αναρμοδίως "αποφοιτηρίου", άλλως την ανάκληση λόγω του ότι η δήλωση βούλησής του δεν ήταν πραγματική και απέκλεινε από τα παραγωγικά αίτια.

Νομοθετικό πλαίσιο

2. Στα άρθρα 5 παρ. 1, 16 παρ. 4 και 25 παρ. 1 του Συντάγματος, όπως η παράγραφος 1 του άρθρου 25 αντικαταστάθηκε με το από 6.4.2001 Ψήφισμα της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής, ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 5: «1. Καθένας έχει δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη. 2.....».

Άρθρο 16: «4. Όλοι οι Έλληνες έχουν δικαίωμα δωρεάν παιδείας, σε όλες τις βαθμίδες της, στα κρατικά εκπαιδευτήρια.....».

Άρθρο 25: «1. Τα δικαιώματα του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου και η αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου τελούν υπό την εγγύηση του Κράτους.....Οι κάθε είδους περιορισμοί που μπορούν κατά το Σύνταγμα να επιβληθούν στα δικαιώματα αυτά πρέπει να προβλέπονται είτε απευθείας από το Σύνταγμα είτε από το νόμο, εφόσον υπάρχει επιφύλαξη υπέρ αυτού και να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας».

3. Στο άρθρο 2 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, το οποίο κυρώθηκε με το Ν.Δ. 53/1974 (Α' 256), ορίζεται ότι «Ουδείς δύναται να στερηθή του δικαιώματος όπως εκπαιδευθή».

4. Στα άρθρο 33 του ν. 4009/2011 «Δομή, λειτουργία, διασφάλιση της ποιότητας των σπουδών και διεθνοποίηση των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων» (Α'195), ορίζονται τα ακόλουθα: «4. Οι φοιτητές μπορούν, ύστερα από αίτηση τους προς την κοσμητεία της σχολής τους, να διακόψουν τη φοίτησή τους. Με τον Οργανισμό του ιδρύματος καθορίζεται η διαδικασία διαπίστωσης της διακοπής της φοίτησης, τα δικαιολογητικά που συνοδεύουν την αίτηση και ο μέγιστος χρόνος της διακοπής, καθώς και η δυνατότητα της κατ' εξαίρεση υπέρβασης του χρόνου αυτού. Η φοιτητική ιδιότητα διακόπτεται προσωρινά κατά το χρόνο διακοπής της φοίτησης, εκτός αν η διακοπή οφείλεται σε αποδεδειγμένους λόγους υγείας ή σε λόγους ανωτέρας βίας. 5.....12. Ο φοιτητής ολοκληρώνει τις σπουδές του και του απονέμεται τίτλος σπουδών όταν εξεταστεί επιτυχώς στα μαθήματα που προβλέπονται από το Πρόγραμμα σπουδών και συγκεντρώσει τον απαιτούμενο αριθμό πιστωτικών μονάδων. 13.....».

5. Στο άρθρο 2 παρ. 9 του ν. 1771/1988 «Τροποποίηση και συμπλήρωση του συστήματος εισαγωγής σπουδαστών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και άλλες διατάξεις» (Α' 71), ορίζεται ότι: «9. Φοιτητές ή σπουδαστές σχολών ή τμημάτων σχολών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ημεδαπής, που μετά από συμμετοχή τους σε γενικές εξετάσεις εισάγονται σε άλλη σχολή ή τμήμα σχολής, δεν μπορούν να εγγραφούν στη νέα σχολή ή τμήμα εάν προηγουμένως δε διαγραφούν με αίτησή τους από τη σχολή ή το τμήμα όπου ήδη είναι γραμμένοι. Σε αντίθετη περίπτωση η εγγραφή στη νέα σχολή ή τμήμα

είναι άκυρη. Η διαγραφή τους από τη σχολή ή το τμήμα στο οποίο ανήκαν διαπιστώνεται με βεβαίωση της σχολής ή του τμήματος αυτού».

6. Στο άρθρο 3 της Φ253/133030/Α5/2020 Υ.Α. «Καθορισμός της διαδικασίας εγγραφής των επιτυχόντων σε Τμήματα ή Σχολές των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και των Ανωτάτων Εκκλησιαστικών Ακαδημιών μέσω της συμμετοχής στις πανελλαδικές εξετάσεις, από το ακαδημαϊκό έτος 2020 - 2021 και εξής» (Β' 4486/12.10.2020), ορίζονται τα ακόλουθα :

«(Αποστολή πινάκων αιτούντων εγγραφής - διαγραφής) 1. Μετά την ολοκλήρωση της ηλεκτρονικής διαδικασίας εγγραφών, το Υ.ΠΑΙ.Θ. αποστέλλει σε κάθε Α.Ε.Ι. και Α.Ε.Α.: α) Συγκεντρωτικό πίνακα των εγγεγραμμένων ανά Τμήμα ή Σχολή, μέσω της κεντρικής εφαρμογής του Υ.ΠΑΙ.Θ., ο οποίος περιέχει τουλάχιστον τα εξής βασικά στοιχεία για κάθε εγγεγραμμένο: Κωδικός Αριθμός Υποψηφίου, Όνομα, Επώνυμο, Πατρώνυμο, Μητρώνυμο, Α.Μ.Κ.Α., διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, αριθμό κινητού τηλεφώνου και Τμήμα ή Σχολή Α.Ε.Ι. ή Α.Ε.Α., στην περίπτωση που είναι ήδη εγγεγραμμένος σε άλλο πρόγραμμα σπουδών α' κύκλου Α.Ε.Ι. ή Α.Ε.Α. της ημεδαπής. Στην περίπτωση των ήδη εγγεγραμμένων η εγγραφή τους τελεί υπό την αίρεση της διαγραφής τους από το προηγούμενο Τμήμα ή Σχολή. β) Συγκεντρωτικό πίνακα των αιτούντων τη διαγραφή ανά Τμήμα ή Σχολή, προκειμένου να ολοκληρωθεί η εγγραφή τους στο νέο Τμήμα ή Σχολή, ο οποίος περιέχει τα στοιχεία του προηγούμενου εδαφίου.» και περαιτέρω στο άρθρο 4 ορίζονται τα ακόλουθα :

«(Διαδικασία διαγραφής - εγγραφής επιτυχόντων σε άλλο Τμήμα ή Σχολή Α.Ε.Ι. ή Α.Ε.Α.) 1. Για την ολοκλήρωση της εγγραφής των επιτυχόντων, που είναι ήδη εγγεγραμμένοι σε άλλο πρόγραμμα σπουδών α' κύκλου Τμήματος ή Σχολής Α.Ε.Ι. ή Α.Ε.Α., απαιτείται η ολοκλήρωση της διαγραφής τους από το εν λόγω Τμήμα ή Σχολή. Για τον λόγο αυτό οι Γραμματείες των Τμημάτων ή Σχολών μετά τη λήψη του συγκεντρωτικού πίνακα της περ. β' του άρθρου 3 διαγράφουν αμελλητί τους αιτούντες τη διαγραφή φοιτητές. 2. Οι Γραμματείες των Τμημάτων ή Σχολών αποστέλλουν ηλεκτρονικά προς τη Γραμματεία του νέου Τμήματος ή Σχολής Α.Ε.Ι. ή Α.Ε.Α. σχετική βεβαίωση διαγραφής των φοιτητών που έχουν αιτηθεί διαγραφή σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 2 της παρούσας. Με επιμέλεια της Γραμματείας του παλαιού Τμήματος ή Σχολής αποστέλλεται ηλεκτρονικά

σχετική βεβαίωση διαγραφής προς τον αιτούντα στη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που είχε δηλώσει ως στοιχεία επικοινωνίας του στην ηλεκτρονική εφαρμογή του Υ.ΠΑΙ.Θ. 3. Στην εξαιρετική περίπτωση κατά την οποία ο επιτυχών δεν επιθυμεί τελικά την ολοκλήρωση της εγγραφής του στο νέο Τμήμα ή Σχολή επιτυχίας, δύναται πριν την έκδοση των βεβαιώσεων διαγραφής της προηγούμενης παραγράφου, να υποβάλει αίτηση - υπεύθυνη δήλωση ανάκλησης της διαγραφής του προς τη Γραμματεία του Τμήματος ή Σχολής, στην οποία είχε ήδη αιτηθεί ηλεκτρονικά τη διαγραφή του.».

7. Στο άρθρο 15 παρ. 15 του ν. 4485/2017 «Οργάνωση και λειτουργία της ανώτατης εκπαίδευσης, ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις» (Α' 114/04.08.2017), ορίζονται τα ακόλουθα : «....15. Ο Πρύτανης έχει τις εξής αρμοδιότητες και όσες άλλες προβλέπονται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου, του Οργανισμού, του Εσωτερικού Κανονισμού, καθώς και των λοιπών διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας:α)...ια) μπορεί να μεταβιβάζει το δικαίωμα υπογραφής εγγράφων στους προϊσταμένους των υπηρεσιών του Ιδρύματος,.... ».

8. Στο άρθρο 1 της 4306/2021 απόφαση του Πρύτανη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας περί «Τροποποίηση και συμπλήρωση της υπ' αρ. 3815/6-4-2020 πράξης περί «Μεταβίβασης δικαιώματος υπογραφής σε προϊσταμένους/ες των οργανικών μονάδων του Πανεπιστημίου Μακεδονίας» (Β' 1499).» (Β' 3721/12.08.2021), ορίζονται τα ακόλουθα : «...Τροποποιούμε και συμπληρώνουμε την υπ' αρ. 3815/6-4-2020 (Β' 1499) Πρυτανική πράξη και μεταβιβάζουμε στους/στις παρακάτω προϊσταμένους/ες των οργανικών μονάδων του Πανεπιστημίου μας το δικαίωμα για την υπογραφή των παρακάτω πράξεων, αποφάσεων και λοιπών εγγράφων κατά τα ειδικότερα οριζόμενα:.... ΣΤΟΥΣ/ΣΤΙΣ ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΥΣ/ΕΣ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΩΝ ΤΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ....1.... 2. Των πάσης φύσεως πιστοποιητικών, αντιγράφων πτυχίων, διδακτορικών διπλωμάτων, ως και την επικύρωση των αντιγράφων αυτών...».

9. Στο άρθρο 4 παρ. 1 περ. β¹ του ν. 4186/2013 (Α' 193), υπό τον τίτλο «Εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση αποφοίτων Γενικού Λυκείου», όπως ορίζονται τα ακόλουθα: «1. Οι απόφοιτοι του ημερήσιου Γενικού Λυκείου (ΓΕ.Λ.) εισάγονται στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση κατά το αμέσως

1 Όπως η περ. β' αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 παρ.1 του ν.4777/2021 (Α' 25/17.02.2021).

επόμενο ακαδημαϊκό έτος από το σχολικό έτος αποφοίτησης ως εξής: α)... β) Στις Σχολές των Ανωτάτων Στρατιωτικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Σ.Ε.Ι.) και Ανώτερων Στρατιωτικών Σχολών Υπαξιωματικών (Α.Σ.Σ.Υ.), στη Στρατιωτική Σχολή Αξιωματικών Σωμάτων (Σ.Σ.Α.Σ.), στις σχολές της Αστυνομικής και Πυροσβεστικής Ακαδημίας, στις Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού (Α.Ε.Ν.), καθώς και στις σχολές Δοκίμων Σημαιοφόρων Λ.Σ. και Λιμενοφυλάκων μέσω πανελλαδικών εξετάσεων με την επιφύλαξη ειδικών προϋποθέσεων, διαδικασιών και όρων εισαγωγής που ορίζονται από τις οικείες διατάξεις...».

10. Στο άρθρο 1 του π.δ/τος 66/2017 «Οργανισμός Σχολής Μόνιμων Υπαξιωματικών Ναυτικού.» (Α'96/06.07.2017), ορίζονται τα ακόλουθα : «(Νομική Φύση της Σχολής) Η Σχολή Μόνιμων Υπαξιωματικών Ναυτικού (ΣΜΥΝ) είναι Ανώτερη Στρατιωτική Σχολή Υπαξιωματικών (ΑΣΣΥ), ανήκει στην ανώτερη βαθμίδα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, οργανώνεται δε και λειτουργεί σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και τον παρόντα Οργανισμό (Ο/ΣΜΥΝ).» και περαιτέρω στο άρθρο 35 παρ. 1 ορίζονται τα ακόλουθα : «(Εισαγωγή στη ΣΜΥΝ) 1. Η εισαγωγή στη ΣΜΥΝ γίνεται μέσω των πανελλήνιων εξετάσεων που διεξάγονται με μέριμνα του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων κάθε ακαδημαϊκό έτος, κατά την κείμενη νομοθεσία....».

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σ' αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη μας από την ερωτώσα υπηρεσία, συνάγονται τα ακόλουθα:

11.α. Με τη διάταξη του άρθρου 2 παρ. 9 του ν. 1771/1988 θεσπίζεται η απαγόρευση της παράλληλης εγγραφής φοιτητών σε περισσότερες της μιας σχολές ή τμήματα σχολών των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της χώρας. Ειδικότερα, με τη διάταξη αυτή τίθεται ως προϋπόθεση για την εγγραφή ορισμένου προσώπου σε σχολή ή τμήμα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, μετά από επιτυχία του στις γενικές εξετάσεις, η προηγούμενη διαγραφή του από τη σχολή ή το τμήμα, στο οποίο είναι ήδη εγγεγραμμένος,

λαμβανομένου υπόψη ότι, όπως γίνεται παγίως δεκτό, με βάση τη διάταξη αυτή, σε κάθε φοιτητή ή σπουδαστή αντιστοιχεί μία και μόνη θέση σε σχολή ή τμήμα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ΔΕΘΑΘ. 3289/2005, 644/2006, 1932/2009, 97/2012, 2307/2014, ΝΣΚ 122/2018, 213/2019). Κατά την έννοια της εν λόγω διάταξης², η διαγραφή αυτή, κατ' αντίθεση με τη διακοπή φοίτησης που προβλέπεται με τη διάταξη του άρθρου 33 παρ. 4 του ν. 4009/2011, είναι οριστική. Η διαγραφή ολοκληρώνεται με την έκδοση σχετικής βεβαίωσης, η οποία με επιμέλεια της Γραμματείας του Τμήματος ή Σχολής διαβιβάζεται μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου αφενός προς τη Γραμματεία του νέου Τμήματος ή Σχολής Α.Ε.Ι. ή Α.Ε.Α. και αφετέρου προς τον αιτούντα στη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που είχε δηλώσει. Από την έκδοση της βεβαίωσης και εφεξής δεν είναι πλέον δυνατή η υποβολή από τον φοιτητή αίτησης - υπεύθυνης δήλωσης ανάκλησης της διαγραφής εξαιτίας μεταστροφής της απόφασής του για διαγραφή από το μητρώο φοιτητών της Σχολής ή του Τμήματος για λόγους που ανάγονται στο πρόσωπό του και δη στα παραγωγικά αίτια της βούλησής του³. Σημειωτέον ότι, η εύρυθμη

2 Η ως άνω διάταξη του άρθρου 2 παρ. 9 του ν. 1771/1988, εφαρμόζεται και στους εισαγόμενους στη Σχολή Μονίμων Υπαξιωματικών Ναυτικού (ΣΜΥΝ), κατ' εφαρμογή της οποίας, εξάλλου, διεγράφη ο ενδιαφερόμενος, κατόπιν αίτησής του, από το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, προκειμένου να εγγραφεί στη ΣΜΥΝ, η οποία εντάσσεται στην τριτοβάθμια ανώτερη εκπαίδευση, όπως τούτο προκύπτει από το άρθρο 1 του π.δ/τος 66/2017 (Α' 96/06.07.2017), και από το άρθρο 4 του ν. 4186/2013 (Α' 193), το οποίο, πιλοφορούμενο «Εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση αποφοίτων Γενικού Λυκείου», ορίζει στην παράγραφο 1 τον τρόπο εισαγωγής σπουδαστών στο πρώτο έτος σπουδών των εκεί αναφερόμενων σχολών ανώτατης και ανώτερης εκπαίδευσης, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και οι Ανώτερες Στρατιωτικές Σχολές Υπαξιωματικών (Α.Σ.Σ.Υ.), στην οποία υπάγεται, κατά το ως άνω άρθρο 1 του π.δ/τος 66/2017, η Σχολή Μονίμων Υπαξιωματικών Ναυτικού.

3 Για το έγκυρο αίτησης ή αναφοράς που απευθύνεται από φυσικό πρόσωπο προς δημόσια αρχή πρέπει, κατά τις γενικές αρχές του δικαίου, κατά το χρόνο που συντελείται η δήλωση βούλησης που περιέχεται στην αίτηση, το πρόσωπο να έχει συνείδηση τωνπραττομένων και να μην στερείται τη χρήση του λογικού από πνευματική νόσο, η δε βούλησή του να είναι απαλλαγμένη από ελαττώματα αποκλείοντα την ελεύθερη διαμόρφωσή της. Κατά τις γενικές αρχές, ελάττωμα της βούλησης, το οποίο δύναται να ασκήσει επιρροή στο κύρος της δήλωσης, συνιστά η πλάνη στη δήλωση, η οποία υφίσταται στην περίπτωση που η εξωτερικευθείσα βούληση του δηλούντος, λόγω εσφαλμένης γνώσης ή (μη συνειδητής) άγνοιας της πραγματικότητας δεν ανταποκρίνεται στην πραγματική του βούληση, υπό την προϋπόθεση ότι αυτή είναι ουσιώδης. Στην κατηγορία αυτή της πλάνης εμπίπτει και η πλάνη περί τα πράγματα. Η εν λόγω πλάνη που στρέφεται αποκλειστικώς στα παραγωγικά αίτια της βούλησης, μολονότι συνιστά ελάττωμα αυτής, εντούτοις δεν θεωρείται, καταρχήν, ουσιώδης και δεν ασκεί επιρροή στο κύρος της γενόμενης δήλωσης, εκτός και αν από ειδική διάταξη νόμου ορίζεται διαφορετικά (πρβλ. ΣτΕ 1546, 1550 και 1552/1985, 910 και 1987/1989), και ως εκ τούτου δεν μπορεί να αποτελέσει λόγο ανάκλησης διοικητικής πράξης. Ως παραγωγικά αίτια της βούλησης νοούνται όλα τα εσωτερικά και εξωτερικά περιστατικά (γεγονότα μελλοντικά του παρόντος ή του παρελθόντος, ανθρώπινες πράξεις, προσδοκίες κ.ά.), στα οποία στηρίχθηκε ο δηλών για να σχηματίσει τη βούλησή του (βλ. Ολ. Α.Π. 151/2004, 35/1998 κ.ά., Πρξ VI Τμ. 14/ 2012). Συνακόλουθα αν η δήλωση διαγραφής του φοιτητή ανταποκρίνεται πράγματι στη βούλησή του να διαγραφεί, πλην, όμως, η βούλησή του έχει σχηματιστεί από την εσφαλμένη γνώση ή άγνοια των πραγματικών (όπως η οικονομική κατάσταση του ίδιου και της οικογένειάς του) ή νομικών καταστάσεων στις οποίες στηρίχθηκε, η πλάνη αυτή δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ουσιώδης και να καταστήσει ελαττωματική την υποβληθείσα δήλωση διαγραφής του, όταν μάλιστα κάτι τέτοιο δεν προβλέπεται ρητά από τις ειδικές διατάξεις που ρυθμίζουν τη διαδικασία διαγραφής από Τμήμα ή Σχολή (πρβλ. ΓνωμΝΣΚ 262/2017 που αφορά ζήτημα ανάκλησης της λύσης

λειτουργία των Τμημάτων ή Σχολών, η ανάγκη προγραμματισμού των σπουδών και συμμετοχής των φοιτητών στην παρακολούθηση των μαθημάτων της σχολής επιλογής τους επιτάσσει την άμεση ολοκλήρωση της διαδικασίας διαγραφής και ως εκ τούτου δεν προβλέπεται προθεσμία για τυχόν υποβολή αίτησης - υπεύθυνης δήλωσης ανάκλησης της διαγραφής, κατά τη διάρκεια της οποίας κωλύονται τα αρμόδια όργανα να προβούν στην έκδοση της βεβαίωσης διαγραφής.

Επομένως, μετά τη διαγραφή φοιτητή από ορισμένη σχολή ή τμήμα κατόπιν αίτησής του, προκειμένου να φοιτήσει σε άλλη σχολή ή τμήμα όπου εισήχθη μετά από επιτυχία κατά τις γενικές εξετάσεις, δεν είναι πλέον δυνατή η επανεγγραφή του στη σχολή ή τμήμα, από το οποίο διαγράφηκε, μετά την αποφοίτησή του από τη σχολή ή το τμήμα στο οποίο εισήχθη μεταγενεστέρως. Τούτο δε, δεν έρχεται σε αντίθεση με τη δυνατότητα που υπάρχει, κατά την κείμενη νομοθεσία (άρθρο 15 του ν. 3404/2005), για εγγραφή σε ορισμένη σχολή ή τμήμα πτυχιούχων άλλων σχολών ή τμημάτων, με ή χωρίς κατατακτήριες εξετάσεις, διότι, στην περίπτωση αυτή, η εγγραφή γίνεται μέσα στο όριο του οριζόμενου από το νόμο ποσοστού των πτυχιούχων άλλων σχολών που μπορούν να εγγραφούν και, έτσι, δεν ανατρέπεται ο προγραμματισμός των σπουδών και δεν προκαλείται πτώση του επιπέδου αυτών, που πρέπει να είναι υψηλό, με την εγγραφή μη προσδιορισμένου εκ των προτέρων αριθμού πτυχιούχων άλλων σχολών, ακόμη και αν οι πτυχιούχοι αυτοί επανεγγράφονται μετά από προγενέστερη διακοπή των σπουδών τους προκειμένου να φοιτήσουν σε άλλη σχολή ή τμήμα (ΑΔ ΗΟC ΣΤΕ 1309/2008 7μελούς, ΔΕΦΑΘ. 2019, 2882, 2894, 3289/2005, 604/2006, 1932/2009, 97/2012, 2307/2014, ΔΕΦΘεσ. 1767/2006, 548/2008, ΝΣΚ 81, 191, 260, 473/2011).

11.β. Επιπλέον, όπως γίνεται παγίως δεκτό, στην περίπτωση κατά την οποία φοιτητής ή σπουδαστής σχολής ή τμήματος σχολής της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της ημεδαπής, ο οποίος διαγράφηκε, προκειμένου να φοιτήσει σε άλλη σχολή ή τμήμα όπου εισήχθη μετά από επιτυχία στις γενικές εξετάσεις, και επιδιώκει την επανεγγραφή του μετά την αποφοίτησή του από τη σχολή ή το τμήμα όπου εισήχθη μεταγενεστέρως, δεν παραβιάζεται η αρχή

της αναλογικότητας (άρθρο 25 του Συντάγματος) με τον κατά το άρθρο 2 παρ. 9 του ν. 1771/1988 αποκλεισμό της επανεγγραφής του στη σχολή ή τμήμα από όπου διαγράφηκε, αφενός μεν διότι η διαγραφή του από τη σχολή ή τμήμα, όπου είχε εισαχθεί αρχικά, οφείλεται σε δική του πρωτοβουλία, προκειμένου να εγγραφεί σε άλλη σχολή ή τμήμα της επιλογής του, αφετέρου δε διότι ο αποκλεισμός αυτός είναι αναγκαίος και δικαιολογείται από την επιδίωξη της εύρυθμης λειτουργίας των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων με την αποφυγή της ανατροπής του προγραμματισμού των σπουδών και της πτώσεως του επιπέδου αυτών, που πρέπει να είναι υψηλό, με την εγγραφή σ' αυτά απρόβλεπτου αριθμού πτυχιούχων άλλων σχολών (ΣτΕ 1309/2008 7μελούς), συνακολούθως δε, δεν τίθεται ζήτημα παραβίασης του δικαιώματος στην εκπαίδευση και στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, κατ' άρθρα 16 παρ. 4 και 5 παρ. 1 του Συντάγματος (ΔΕΦΑθ. 2019, 2882/2005, 2894, 3289/2005, 1932/2009).

11.γ. Για την ταυτότητα του λόγου τα ως άνω ισχύουν και στην περίπτωση που ο φοιτητής αιτείται την επανεγγραφή του στη Σχολή ή στο Τμήμα από το οποίο διαγράφηκε διότι επακολούθησε διαγραφή από τη Σχολή ή το Τμήμα στο οποίο εισήχθη μεταγενεστέρως κατόπιν σχετικού αιτήματός του.

12. Κατά γενική αρχή του διοικητικού δικαίου, όπως αυτή γίνεται δεκτή τόσο στη νομική θεωρία, όσο και στη νομολογία, οι νόμιμες ατομικές διοικητικές πράξεις από τις οποίες οι διοικούμενοι απέκτησαν δικαιώματα διατηρούν την ισχύ τους και δεν ανακαλούνται. Υπέρ της διατήρησης και μη ανάκλησης των πράξεων αυτών συνηγορούν τόσο η αρχή της νομιμότητας, η οποία, με έναν τρόπο εκφράζει το δημόσιο συμφέρον, όσο και το συμφέρον του ιδιώτη. Για την εφαρμογή του κανόνα αυτού η έννοια του δικαιώματος περιλαμβάνει όχι μόνο όσα αναγνωρίζονται από το ιδιωτικό ή το διοικητικό δίκαιο, παρέχοντας αξίωση κατά της Διοίκησης για πράξη ή παράλειψη, αλλά περιλαμβάνει, ευρύτερα, την ωφέλεια που ο διοικούμενος αντλεί από νομικές και πραγματικές καταστάσεις, η ανατροπή των οποίων είναι αντίθετη προς τις αρχές της εύρυθμης και χρηστής διοίκησης και της προστατευόμενης εμπιστοσύνης του διοικούμενου. Κατ' εξαίρεση από τον κανόνα του αμετακλήτου των νόμιμων ευμενών διοικητικών πράξεων όταν η Διοίκηση ενεργεί κατά διακριτική ευχέρεια μπορεί, σε περίπτωση συμφωνίας του

διοικούμενου⁴, να προχωρήσει σε ανάκληση ευμενούς διοικητικής πράξης, προκειμένου ο τελευταίος (διοικούμενος) να επιτύχει ευμενέστερη για αυτόν πράξη (ΓνωμΝΣΚ 227/2008). Η εν λόγω εξαίρεση δεν ισχύει όταν ο ίδιος ο νομοθέτης ρύθμισε τη διαδικασία της ανάκλησης με ειδικές ρυθμίσεις που αφορούν εξειδικευμένες περιπτώσεις και κατισχύουν, φυσικά, των γενικών αρχών περί ανάκλησης των διοικητικών πράξεων. Τέτοια ειδική διάταξη, εν προκειμένω, είναι και αυτή του άρθρου 4 παρ. 3 της Φ253/133030/Α5/2020 Υ.Α., με την οποία προβλέπεται δυνατότητα ηλεκτρονικής υποβολής αίτησης - υπεύθυνης δήλωσης ανάκλησης της επωφελούς για τον φοιτητή διαγραφής από τα μητρώα φοιτητών Σχολής ή Τμήματος, την οποία ο ίδιος αιτήθηκε, εφόσον, όμως, δεν έχει εκδοθεί η βεβαίωση διαγραφής, οπότε και έχει ολοκληρωθεί η σχετική διαδικασία. Από το σημείο αυτό και εφεξής, τα όργανα του Πανεπιστημίου, ενεργώντας κατά δέσμια αρμοδιότητα, κατ' εφαρμογή της ρητής και σταθερής από το 1988 ρύθμισης του άρθρου 9 παρ. 2 του ν. 1771/1988, δεν μπορούν να προχωρήσουν σε επανεγγραφή του φοιτητή μετά από ανάκληση της προηγούμενης πράξης διαγραφής του, ακόμη και εάν ο τελευταίος συμφωνεί. Αντίθετη εκδοχή θα συνιστούσε παράβαση της αρχής της νομιμότητας της διοικητικής δράσης (ΓνωμΝΣΚ 213/2019).

13. Επισημαίνεται, τέλος, ότι το 707/2021 αποφοιτήριο του Δ.Κ. από το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών της Σχολής Οικονομικών Επιστημών αρμοδίως υπογράφηκε από την Προϊσταμένη της Γραμματείας του εν λόγω Τμήματος, στην οποία είχε μεταβιβασθεί το δικαίωμα υπογραφής, κατ' εφαρμογή του άρθρου 1 της 4306/2021 απόφασης του Πρύτανη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας (Β' 3721/12.08.2021).

Απάντηση

14. Κατ' ακολουθία των προεκτεθέντων, η απάντηση επί του τεθέντος ερωτήματος είναι ότι δεν επιτρέπεται κατά νόμο η επανένταξη στα μητρώα φοιτητών στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών της Σχολής Οικονομικών και Περιφερειακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, μετά τη διαγραφή του από τη Σχολή Μονίμων Υπαξιωματικών Ναυτικού, του ενδιαφερόμενου Δ.Κ., τέως φοιτητή του Τμήματος αυτού, από το οποίο διεγράφη κατόπιν

⁴ Η οποία μπορεί να εκδηλωθεί ρητά με την υποβολή σχετικής αίτησης ανάκλησης.

αίτησής του, προκειμένου να εγγραφεί στη Σχολή Μονίμων Υπαξιωματικών Ναυτικού.

Θεσσαλονίκη, 14 Δεκεμβρίου 2021

Η Γνωμοδοτούσα

Αθανασία Ε. Μήτρου - Κρυστάλλη

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.